

Asia: VN/19571/2025

Valtioneuvoston asetus teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiateollisuus ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomessa on merkittävä potentiaali ottaa talteen bioperäistä hiilidioksidia ja valmistaa siitä fossiilisten tuotteiden korvaajia. Hiilidioksidin hyödyntämisellä olisi positiivisia kansantaloudellisia vaikutuksia. Tuotanto kasvattaisi teollisuuden arvonlisää ja vähentäisi päästöjä, kun fossiilisia tuotteita korvattaisiin CCU-vaihtoehtoilla Suomessa ja viennin myötä maailmalla. Suomessa on tärkeä pyrkiä hyödyntämään talteen otettua hiilidioksidia raaka-aineena eri tuotteiden valmistuksessa. Tämä on myös hallitusohjelman mukainen tavoite.

Hallitusohjelmassa (HO) asetetaan odotuksia hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen suhteellisen nopealla aikataululla. HO:n mukaan hallitus valmistautuu riittäviin kannusteisiin investointien etenemiseksi. Tällä hetkellä biogeenisestä hiilestä toteutetusta hiilidioksidin talteenotosta ja sen varastoinnista tai hyödyntämisestä saavutettuja positiivisia ilmastovaikutuksia ei voida vielä hyödyntää selkeästi missään markkinamekanismissa. Samalla eurooppalaiset ja kansalliset markkinaa edistävät instrumentit tai tukimekanismit ovat vielä vähäisiä. Investointeja tulee edesauttaa positiivisten kannustimien myötä ja talteen otetulle biogeeniselle hiilidioksidille tulee rakentaa EU:n laajuinen markkina.

- Nyt hiilidioksidin talteenottoon osoitettu 140 miljoonan euron tukimekanismi on tärkeä ja kannatettava avaus edesauttamaan joidenkin investointien toteutumista. Tuki ei kuitenkaan ole riittävä vastaamaan HO:ssa mainittuihin tavoitteisiin teknisten nielujen osalta.

Tuensaajien rajaukset

Asetuksen luonnoksessa todetaan: ”avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että talteenotettu hiilidioksidi on peräisin biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa (393/2013) (jäljempänä kestävyyslaki) tarkoitetut kestävyyskriteerit täyttävän biomassan poltosta.”

- Myös yhdyskuntajätteen poltosta syntyvä hiilidioksidi tulisi lukea vähintään yhdyskuntajätteen bioperäisen jätteen osuuden osalta mukaan tukijärjestelmään. Huomioitavaa on, että yhdyskuntajäte ei ole kestävyysosoittamisen alla, minkä vuoksi on epäselvää kuuluvatko myös jätteenpolttolaitokset ja niiden talteenottohankkeet asetusluonnoksen kirjauksen alle.

Luonnoksen mukaan huutokauppaan voisivat osallistua hankkeet, joissa talteen otetaan vähintään 20 ktCO₂ vuosittain. Tuen vähimmäiskustannuksia rajaamalla pyritään kohdentamaan tuki teollisen mittakaavan hankkeisiin ja näin ollen pienemmät hankkeet rajautuisivat tuen ulkopuolelle.

- Asetettu raja jättäisi osan energiasektorin laitoksista, kuten biokaasulaitoksia, pois soveltamisalan piiristä.

Asetusluonnoksen 8 §:ssä mainitaan seuraavasti: ”Jos talteenotettu hiilidioksidi käytetään uusiutuvan polttoaineen tuotannossa, on polttoaine tuotettava noudattaen uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita koskevia säännöksiä.”

- Talteen otettua hiilidioksidia tulee voida hyödyntää myös vähähiilisten polttoaineiden ja muiden tuotteiden kuin polttoaineiden tuotannossa. Tämä olisi selkeyden vuoksi hyvä mainita myös asetuksessa. Esimerkiksi perusmuistiossa oleva seuraava tekstin sisällyttäminen asetukseen selkeyttäisi tilannetta: ”Muille kuin edellä 3 ja 4 momentissa mainituille toiminnoille ei ole ehdotetussa asetuksessa erityisiä vaatimuksia ja tukea voi saada myös hiilidioksidin talteenottoon kun se hyödynnetään muissa tuotteissa tai varastoidaan pysyvästi tuotteisiin mineralisoinnin avulla.”

Huutokauppasäännöt, tukipäätöksien aikataulu, ja avustuksen maksaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää käänteistä huutokauppaa koskevat tarkemmat säännöt. Tarkemmat säännöt ja käänteisen huutokaupan ajankohta ilmoitetaan viimeistään 60 päivää ennen huutokaupan järjestämistä.

- Huutokaupan sääntöjen valmistelua sekä ensimmäisen tukihakukierroksen avaamista sekä tukipäätösten tekemistä tulisi kiirehtiä siten, että toimijoilla on mahdollisuus hyvissä ajoin valmistella tukihakemukset ja että tukipäätökset voidaan tehdä jo alkuvuodesta 2026. Näin tuetut hankkeet voisivat hyödyntää kansallista tukisitoumusta EU:n Innovaatorahastohakemuksissa, joiden määräaika on huhtikuussa 2026.

Asetuksen luonnoksessa sanotaan seuraavasti: ”Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että biogeenisen hiilidioksidin talteenotto tulee käynnistyä vuoden 2030 loppuun mennessä ja avustuspäätöksen mukainen määrä hiilidioksidia tulee olla talteenotettuna vuoden 2035 loppuun mennessä.”

Lisäksi kohdassa 10 § ”Huutokauppaan osallistumisen edellytykset” todetaan, että ”Huutokauppaan osallistumisesta koskevassa hakemuksessa ja tarjouksen liitteissä tulee ilmetä ainakin seuraavat tiedot: 3) tarjous euromäärästä investoitavaa hiilidioksidin talteenottokapasiteettia (tCO₂/vuosi) kohti;”

- Huutokaupan säännöt on kuvattu asetusluonnoksessa ja sen perustelumuiustiossa varsin yleisellä tasolla. Huutokaupan sääntöjen valmistelua tulisi kiirehtiä ja antaa ne ennen lopullista päätöstä lyhyelle lausuntokierrokselle. Esimerkiksi tukijakson pituus jää asetusluonnoksessa vielä hieman epäselväksi. Olisiko myönnetty tukijakso esim. 5 vuotta vai voiko se olla lyhyempi tai pidempi, jos talteenotto käynnistyy jo ennen vuotta 2030?

Tuki maksettaisiin jälkikäteen hankkeiden edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella.

- Hankkeiden rahoituksen näkökulmasta tukien maksatukset tulisi ajoittaa mahdollisimman aikaiseen vaiheeseen.

Ystävällisin terveisin

Energiateollisuus ry

Sampo Seppänen

Asiantuntija

sampo.seppanen@energia.fi

(+358503407716)

Seppänen Sampo
Energieateollisuus ry